

Social Services

ผลงานบริการสังคม

Livable Community in Northeast Thailand

ชุมชนน่าอยู่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Livable Community in Northeast Thailand is a five-year project launched by the Thailand Environment Institute in 2004 with its own funds as part of its social services commitment. In close collaboration with the Population and Community Development Association (PDA), the Institute is supporting sustainable natural resources management by two local government organizations in Buriram province: Lam Sai Yong and Yai Yam Wattana.

Lam Sai Yong's local government organization has focused on biodiversity management of its forests, with technical and research support provided by the Institute and PDA. The community has surveyed and documented the plant species on its 2,800-rai forested area, and has formulated agreed rules for community members to use and share forest resources sustainably. It has now become a model of good practice for six adjacent local government organizations, who co-developed their own plans in 2007 to conserve adjoining forests and adopted common rules of sharing forest resources sustainably.

Meanwhile, Yai Yam Wattana's local government organization formed an organic farming group to produce organic fertilizer for rice. In 2007 the group took a step further by developing a database of organic rice farming practices to help disseminate shared knowledge and a membership database to allow comprehensive monitoring of organic farming. Some of the group's members received training as inspectors of organic farming quality to ensure the safety of their produce. The group's farming practices have garnered support from the provincial government, who financed a roadshow of their organic rice production in Bangkok.

"ชุมชนน่าอยู่"ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" เป็นโครงการระยะ 5 ปีที่สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2547 ภายใต้กองทุนของสถาบัน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของงานบริการสังคม โดยร่วมมือกับ สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน เพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2 รายในจังหวัดบุรีรัมย์ให้สามารถวางแผนดำเนินงานบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นบนพื้นฐานของความยั่งยืน คือองค์การบริหารส่วนตำบลลำไทรโยงและองค์การบริหารส่วนตำบลยายแถมวัฒนา

องค์การบริหารส่วนตำบลลำไทรโยงได้วางแผนบริหารจัดการความหลากหลายทางชีวภาพของผืนป่าชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนทางเทคนิคและวิชาการจากสถาบันและสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน ในการสำรวจและบันทึกข้อมูลพันธุ์พืชบนผืนป่า ขนาด 2,800 ไร่ และสามารถกำหนดกติกาให้ประชากรในชุมชนร่วมกันใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าบนพื้นฐานของความเท่าเทียมและยั่งยืน รวมทั้งพัฒนาตนเองเป็นแม่แบบ

ให้องค์การบริหารส่วนตำบลข้างเคียงอีก 6 ราย ประยุกต์ใช้แนวทางดังกล่าวร่วมกันวางแผนอนุรักษ์ผืนป่าที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบร่วมกัน และร่วมกันกำหนดกติกาแบ่งสรรการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในผืนป่าในลักษณะเดียวกับองค์การบริหารส่วนตำบลลำไทรโยง

ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลยายแถมวัฒนาได้จัดทำโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์หรือข้าวไร้สารเคมี มีสมาชิกกลุ่ม 525 คน ใน พ.ศ. 2550 องค์การบริหารส่วนตำบลยายแถมวัฒนาได้พัฒนาต่อยอดโครงการโดยจัดทำฐานข้อมูลแนวทางการทำเกษตรอินทรีย์เพื่อให้เป็นองค์ความรู้ร่วมกันของชุมชนและจัดทำฐานข้อมูลสมาชิกกลุ่มเพื่อให้สามารถใช้ติดตามผลการทำเกษตรอินทรีย์ในภาพรวม พร้อมทั้งส่งสมาชิกเข้ารับการอบรมผู้ตรวจสอบคุณภาพผลผลิตเกษตรอินทรีย์ โครงการเกษตรอินทรีย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลยายแถมวัฒนาทำให้สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเข้ามาสนับสนุนนำสินค้าของกลุ่มและคณะสมาชิกไปเปิดตัวในงานเกษตรอินทรีย์ในกรุงเทพมหานคร

Environmental Governance of Maptapud Industrial Zone in Rayong Province

ธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม พื้นที่อุตสาหกรรมมาบตาพุด จ.ระยอง

This is the second project supported by TEI's Social Service Fund. The Access Initiative (TAI) Thailand Coalition, led by TEI, together with Social Science Research Institute, Chulalongkorn University, Lawyer Council of Thailand, Civil Liberty Society and a few independent researchers collectively assessed environmental governance of three plans which have guided the development of petrochemical industries in Maptapud industrial zone in Rayong province. The three plans of focus included: 1) Petrochemical Industrial Development Master Plan, the 3rd phase, 2004-2018, 2) Pollution Reduction and Mitigation Action Plan for Rayong Province, 2007-2011 and 3) Industrial and Community Town Plan for Rayong Province, 2003, amended in 2005 and 2006.

The researchers used TAI indicators (www.accessinitiative.org) to assess environmental governance by probing laws, government efforts, effectiveness and capacity building of both officials and people in promoting people's access to information, participation in decision-making and environmental justice. Findings and recommendations are as follows,

With regard to general law, the 2007 Consitution guarantees citizens' rights to the three access principles (access to information, decision-making and justice). However, with regard to specific laws, i.e., legislations, several hindrances were founded. They include lack of clarity regarding scope, definition, duration and the use of officials' judgment.

The preparation of the Petrochemical Industrial Development Master Plan was completed in 2005 but has never been tabled to the Cabinet. Although not yet approved, it was often served as a reference to support governmental plans (including the town plan) for Maptapud area. In reality, several new petrochemical industries continued to arrive. During 2005-2007, environmental agency reviewed as many as 25 environmental impact assessment (EIA) reports for new industries to be built in Maptapud (as of April 2008). Surprisingly, the master plan does not include within it any plan to manage the industrial pollution which could result from the promoted industries. Moreover, findings of a study on the area's carrying capacity have never been concluded.

It was therefore recommended that the master plan be updated and encourage people's access to information and decision-making process to implement the Principle 10 of the Rio Declaration, which declares that the state should promote people's access rights. It was also recommended that a pilot independent environmental organization (Article 67, second clause, of the 2007 Constitution) in a form of a committee be established to review EIA reports and that a multi-stakeholder management committee appointed to oversee the overall development of the area in question.

Findings from the assessment of the Pollution Reduction and Mitigation Action Plan for Rayong Province led to the recommendations that the authority should immediately improve its public communication work as very few people are aware of the plan and get involved. In addition, it is important to increase the capacity of the officials at all levels -- central, provincial and local, in disseminating information and promoting public participation. In preparing a policy or plan, both the representation and direct participation approaches should be used to forge a meaningful participation of local residents. Likewise, various proactive public communication techniques suitable for each target group should be developed with special attention paid to the underprivileged such as the poor, the elderly, aliens and local fishers.

With regard to the Industrial and Community Town Plan for Rayong Province, it was found that officials have attempted to disseminate information. However, there was no information regarding development options. The Town and Country Planning Act, 1975 centralized decision authority at the national town and country planning board. And whereas the law requires a minimum of one public hearing in the planning process, in reality only one public hearing was organized, which proved to be insufficient. Most importantly, complaints of the impacted persons did not bear any impacts on the final decision.

Recommendations included, but not limited to, the following. Different development options considered in the planning process should be made available to the public. The Town and Country Planning Act should be amended in the following areas: the selection process of the board's members, member composition and authority of the board, people's participation in the planning process, complaints review process, and appeal procedure. The term 'stakeholder' should be redefined to encompass not only the land owners but also impacted persons, direct and indirect. Strategic environmental assessment (SEA) should be prepared and reviewed before a new town and country plan is prepared.

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทยและเครือข่ายธรรมชาติสากล
สิ่งแวดล้อมประเทศไทย ได้ร่วมกันประเมิน ธรรมชาติบาล
สิ่งแวดล้อมของแผนและผังเมืองที่เกี่ยวข้องกับการ
พัฒนาพื้นที่มาบตาพุด ได้แก่ 1) แผนแม่บทอุตสาหกรรม
ปิโตรเคมีระยะที่สาม พ.ศ. 2547-2561 2) แผนปฏิบัติการ
ลดและขจัดมลพิษในพื้นที่จังหวัดระยอง พ.ศ. 2550-
2554 และ 3) ผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและ
ชุมชนจังหวัดระยอง พ.ศ. 2546 และฉบับแก้ไข พ.ศ. 2548
และ พ.ศ. 2549 โดยใช้ตัวชี้วัดธรรมชาติบาลสิ่งแวดล้อม
สากล (The Access Initiative, TAI) ซึ่งพิจารณาทั้ง
ในเรื่องของกฎหมาย ความพยายามของภาครัฐ ความ
สัมฤทธิ์ผล และการเสริมสร้างขีดความสามารถของ
เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชน ในการส่งเสริมให้ประชาชน
เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และเข้าถึง
กระบวนการยุติธรรม โดยได้รับการสนับสนุนการดำเนินงาน
จากกองทุนบริการสังคม สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

ผลการประเมินกฎหมายทั่วไป พบว่า รัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้แก้ไขข้อจำกัด
ในการใช้สิทธิและเสรีภาพของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540
ในหลายประเด็นและรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชน
ในการจัดการสิ่งแวดล้อมไว้อย่างครอบคลุมทั้ง 3 มิติ
คือ สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สิทธิในการมีส่วนร่วม
ของประชาชน และสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม
อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณากฎหมายเฉพาะตั้งแต่ระดับ
พระราชบัญญัติลงมาพบว่าข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อ
การใช้สิทธิของประชาชน เช่น ขาดความชัดเจนเรื่อง
ขอบเขต คำนียาม ระยะเวลา และการใช้ดุลยพินิจของ
เจ้าหน้าที่รัฐ เป็นต้น

แผนแม่บทอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ระยะที่สาม
พ.ศ. 2547-2561 จัดทำเสร็จเมื่อเดือนมกราคม 2548
และยังไม่มีมีการนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี
ถึงแม้จะยังไม่มิตคณะรัฐมนตรีรับรอง แผนดังกล่าว

กลับถูกหยิบยกเป็นเหตุผลสนับสนุนการวางแผนการ
พัฒนาและการจัดทำผังเมืองในพื้นที่มาบตาพุดอยู่เสมอ
ขณะที่ในทางปฏิบัตินั้น โรงงานอุตสาหกรรมปิโตรเคมี
ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในช่วงปี 2548-2550 มีการ
พิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม
(EIA) ไปแล้วกว่า 25 โครงการ (ข้อมูล ณ เมษายน 2551)
ในด้านเนื้อหาของแผน พบว่า ยังขาดข้อมูลด้านการบริหาร
จัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการขยายอุตสาหกรรม
ในพื้นที่ และยังมีปัญหาเรื่องผลการประเมินศักยภาพ
การรองรับมลพิษในพื้นที่มาบตาพุดที่ยังไม่สามารถหา
ข้อสรุปได้

ดังนั้น คณะนักวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุง
เนื้อหาของแผนแม่บทให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์
ปัจจุบัน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร
และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามหลักการธรรมชาติบาล
สิ่งแวดล้อม (หลักการข้อที่ 10 ของปฏิญญาโอ) ควร
พิจารณาจัดตั้งองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญ
ในรูปคณะกรรมการนำร่องขึ้นในพื้นที่จังหวัดระยองเพื่อ
พิจารณารายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
(EIA) ตามบทบัญญัติในมาตรา 67 วรรค 2 ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และจัดตั้งคณะกรรมการ
พหุภาคีเพื่อบริหารจัดการการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล
ตะวันออกในภาพรวมอย่างเป็นระบบ

ผลการประเมินแผนปฏิบัติการลดและขจัด
มลพิษในพื้นที่จังหวัดระยอง พ.ศ. 2550-2554 นำไปสู่
ข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งปรับปรุงการ
เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เนื่องจากประชาชนทราบข่าวสาร
และมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนค่อนข้างน้อย ควรพัฒนา
ขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่รัฐทั้งส่วนกลาง ส่วน
ภูมิภาค และท้องถิ่น ทั้งในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและ
การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการ
จัดทำนโยบายและแผนต่างๆ ควรใช้วิธีการดำเนินงาน

แบบผสมผสานทั้งการมีส่วนร่วมผ่านระบบตัวแทนชุมชน (ซึ่งต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ) และการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง และควรพัฒนาวิธีการสื่อสารกับสาธารณะชนให้มีลักษณะเชิงรุกที่มีความหลากหลาย เข้าใจง่าย เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม รวมทั้งคำนึงถึงผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ เช่น คนจน คนสูงอายุ คนต่างด้าว และชาวประมงพื้นบ้าน เป็นต้น

ด้านการประเมินผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรม-หลักและชุมชนจังหวัดระยอง พ.ศ. 2546 และฉบับแก้ไข พ.ศ. 2548 และ พ.ศ. 2549 พบว่า เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานด้านผังเมืองมีความพยายามเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทั่วไปเกี่ยวกับผังเมือง แต่ยังไม่มีความเกี่ยวข้องกับทางเลือกต่างๆ ที่ใช้ประกอบการตัดสินใจวางผัง พ.ร.บ. การผังเมือง พ.ศ. 2518 รวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจไว้ที่คณะกรรมการผังเมืองเพียงองค์กรเดียว แม้ว่ากฎหมายจะระบุให้จัดประชุมประชาชนอย่างน้อย 1 ครั้ง แต่ในทางปฏิบัติหน่วยงานที่รับผิดชอบมักจะเลือกจัดประชุมเพียงครั้งเดียวเท่านั้นซึ่งยังไม่เพียงพอ นอกจากนี้ ความคิดเห็นของผู้ได้รับผลกระทบยังไม่มีผลต่อการตัดสินใจขั้นสุดท้ายของการผังเมือง

ดังนั้น จึงควรเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกต่างๆ ที่ใช้ประกอบการตัดสินใจวางผัง และปรับปรุง

พ.ร.บ. การผังเมือง พ.ศ. 2518 ในประเด็นต่างๆ เช่น กระบวนการสรรหา องค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการผังเมือง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมือง และการพิจารณาคำร้อง/คำคัดค้าน การอุทธรณ์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการออกกฎกระทรวงผังเมืองรวม นอกจากนี้ยังควรทบทวนนิยามของ "ผู้มีส่วนได้เสีย" ให้ครอบคลุมไม่เพียงแต่ผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดิน แต่รวมถึงผู้ได้รับผลกระทบทั้งโดยตรงและโดยอ้อมด้วย นอกจากนี้ ควรให้มีการประเมินสิ่งแวดล้อมเชิงกลยุทธ์ (strategic environmental assessment, SEA) ก่อนการวางผังเมืองรวม เป็นต้น

